

УДК 342:349.3

DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2024-48-2-33-44>

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ВІДБУДОВУ КРИТИЧНО ВАЖЛИВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Гриценко Г.М.

THE IMPACT OF DECENTRALISATION ON THE REBUILDING OF CRITICAL AND SOCIAL INFRASTRUCTURE

Hrytsenko H.

Дане дослідження розглядає участь органів місцевого самоврядування у післявоєнній відбудові зруйнованої критично важливої та соціальної інфраструктури країни. Розглянута адміністративна реформа децентралізації державного управління та її вплив на будівельну галузь. Проведено аналіз повноважень органів місцевого самоврядування у будівельній галузі у процесі проведення реформи децентралізації державного управління у нашій країні. Зазначена необхідність подальшого внесення змін до законодавства для усунення прогалів які виникли при розподілу функцій контролю та нагляду у будівельній галузі. Підкреслена головна роль органів місцевого самоврядування у післявоєнній відбудові критичної та соціальної інфраструктури країни для нормального існування та розвитку суспільства з урахуванням публічних і приватних потреб територіальних громад. У процесі дослідження встановлено, що на останнє впливає не тільки пошкодження та зруйнування в ході бойових дій критично важливої та соціальної інфраструктури, але також внутрішні переміщені особи та переміщений бізнес, які також потребують будівництво додаткових житлових та виробничих площ.

***Ключові слова:** адміністративна реформа, децентралізація, органи місцевого самоврядування, будівельна галузь, критично важлива та соціальна інфраструктура, соціальні послуги.*

Постановка проблеми. Враховуючи третій рік від початку повномасштабного вторгнення в нашу країну окупанта та початок гібридної агресії РФ проти нашої держави на сході та Криму з 2014 року, потрібно зазначити важливість проведення реформи децентралізації в нашій країні. Завдяки якій органи місцевого самоврядування змогли реалізовувати свої функції та підтримувати нормальне соціальне існування внутрішні перемішених осіб та переміщеного бізнесу у територіальних громадах.

На органи місцевого самоврядування були покладені не тільки соціальна підтримка та забезпечення населення територіальних громад, але також допомога та підтримка ЗСУ і органів супротиву. Одним із важливих питань на які повинні вже зараз звернути увагу органи місцевого самоврядування становиться післявоєнна відбудова критично важливої, соціальної та житлової інфраструктури, яка зазнала руйнування у територіальних громадах. Також потрібно окремо приділити увагу в потребі будівництва додаткових площ, як для внутрішні

переміщених осіб та переміщеного бізнесу у територіальних громадах.

Відповідно до звіту про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року[1, с.8-9]. Маємо наступну статистику: загалом від початку війни до 1 січня 2024 року зазнали руйнування 1284 об'єктів охорони здоров'я (лікарні, поліклініки, амбулаторії та ін.) з яких зруйновано повністю 299, пошкоджено 985 об'єктів. Закладів освіти та об'єктів наукової інфраструктури (заклади середньої освіти, заклади дошкільної освіти та ін.) зруйновано 380 та пошкоджено 3429 об'єктів освітньої інфраструктури. Об'єктів соціальної підтримки (дитячі будинки, інтернати, заклади для людей похилого віку) пошкоджено 160 об'єктів. На превеликий жаль статистика пошкоджених та зруйнованих соціально важливої інфраструктури тільки збільшується.

Стан дослідження. Питання децентралізації влади в Україні досліджували наступні науковці К. Білоус, Л. Василенко, Г. Бондарь, Т. Гладка, Б. Данилишин, О. Золотарьова, В. Малиновський, С. Саханенко, А. Умланд з питань містобудівної діяльності М.Біленко, С. Кравченко, О.Курчин, В. Олюха, Р. Ярошевська та ін. Але питання відносно дослідження питань повноважень органів місцевого самоврядування при відновленні та будівництві критично важливої та соціальної інфраструктури розглянуті не були.

Саме тому метою статті є дослідження законодавства і проведення аналізу повноважень органів місцевого самоврядування у містобудівної діяльності при відновленні та будівництві об'єктів критично важливої та соціальної інфраструктури.

Виклад основного матеріалу. Для своєчасного відновлення нормального

існування територіальних громад та відбудови пошкодженої та зруйнованої критично важливої та соціальної інфраструктури потрібно детально розглянути повноваження у містобудівної діяльності органів місцевого самоврядування в процесі децентралізації органів державної влади в Україні. Тому що, саме органи місцевого самоврядування мають більш детальнішу інформацію про осіб які виїхали за межі України під час повномасштабного вторгнення, про осіб які є внутрішньо переміщеними у зв'язку з військовими діями та мають намір залишитися в територіальній громаді, реальні першочергові потреби у відновленні та будівництві як житла так і інфраструктури для нормального існування суспільства на території громади.

Одною із головних галузей від якої залежить добробут та якість життя населення є будівельна галузь. Тому дана галузь потребує уваги не лише з боку органів виконавчої влади, а й з боку органів місцевого самоврядування. Від законодавчого регулювання, нагляду та контролю за будівельною галуззю буде залежати розвиток та рівень життя суспільства в окремих територіальних громадах. Від прозорого законодавчого регулювання та контролю за даною галуззю залежить міжнародне інвестування коштів у розвиток всієї держави та окремих її регіонів. Наступним кроком буде приход міжнародних будівельних компаній на внутрішній ринок для розвитку критично важливої та соціальної інфраструктури, який буде потрібен у зв'язку з масштабом будівельних робіт.

Як визначає Пігуль Н. Г. «соціальна інфраструктура - сукупність об'єктів окремих галузей, що сприяють життєдіяльності суспільства і метою функціонування яких є забезпечення загального рівня життя населення та гармонійного його розвитку»[3]. Серед факторів, які впливають на формування

соціальної інфраструктури можна виділити містобудівні фактори, які «характеризують особливості систем розселення (щільність жителів, розміри та взаємне розташування населених пунктів, розміщення промислових об'єктів, адміністративних, наукових та інших, транспортні зв'язки, напрямки та інтенсивність основних потоків пересування мешканців)»[4, с.49].

Складові містобудівних факторів наразі доповнюються надзвичайним впливом збройного конфлікту у результаті якого велика кількість об'єктів соціальної інфраструктури були знищені або отримали значні пошкодження; відбулося масове переміщення населення з окупованих територій та територій активних бойових дій на інші території України, які не мають інфраструктуру до такого демографічного навантаження. Наприклад, 28 лютого 2023 р було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 174 «Деякі питання організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я»[5], положення якої спрямовані на формування спроможної мережі лікарень - кожна область стала окремим госпітальним округом, який поділяється на кластери. Наразі до спроможної мережі включено 19 областей на території яких не ведуться активні бойові дії. А такі області, як Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Херсонська та АР Крим до формування спроможної мережі лікарень не залучені і мають протягом 6 місяців після припинення воєнного стану подати пропозиції щодо визначення спроможної мережі закладів охорони здоров'я. На теперішній час відбулася часткова релокація закладів охорони здоров'я з цих областей до інших областей України в результаті якої такі заклади потребують надання приміщень, обладнання, персоналу та фінансування. Наприклад 37 закладів охорони здоров'я Луганської області було релоковано до Київської, Рівненської,

Дніпропетровської, Харківської областей тощо. Органи місцевого самоврядування релокованих територіальних громад мають можливості забезпечувати часткове фінансування таких соціально важливих об'єктів, але потрібна стратегія містобудування, яка відповідає новим потребам в розміщені та розбудові таких об'єктів на території відповідних громад. Така взаємодія між ОТГ повинна будуватися з урахуванням положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад»[6], у відповідності до якого «співробітництво територіальних громад - відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у визначених цим Законом формах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень».

Формами такого співробітництва можуть бути: спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва об'єктів інфраструктури; утворення спільних об'єктів інфраструктури; делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів; реалізації спільних проектів тощо. 24 квітня Верховна Рада України ухвалила в цілому Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення участі місцевого самоврядування у міжтериторіальному та транскордонному співробітництві №9450, який «дозволить громадам і регіонам в спрощеному та більш широкому форматі працювати з європейськими структурними фондами та залучати їхні кошти»[7].

Після зміни напрямку розвитку держави у квітні 2014 року, була схвалена КМУ «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні»[2]. Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян. У Концепції розглянуті шляхи розв'язання проблем розмежування у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади за принципом субсидіарної відповідальності на засадах децентралізації влади та запровадження механізму державного контролю за якістю надання населенню публічних послуг.

Основними повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня у галузі будівництва які розглядалися у Концепції, це вирішення питань забудови території (відведення земельних ділянок, надання дозволів на будівництво, прийняття в експлуатацію будівель) та благоустрій території. Також було зазначено про потрібність у запровадженні ефективних механізмів участі громадськості у затвердженні проектів містобудівної документації (генеральних планів розвитку міст, селищ, сіл тощо). Більше змін які потрібно було вносити у законодавство держави, відносно ролі органів місцевого самоврядування у галузі будівництва не передбачалось.

Враховуючи зацікавленість в сталому розвитку територіальних громад та потребу у новому будівництві і реконструкції старих будівель для виникнення нового виробництва та покращення рівня життя населення, потрібно зробити перерозподіл повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у будівельній галузі. Це також підтверджують у своїх

дослідженнях деякі науковці, що необхідно максимально передати повноваження на місце, у тому числі у сферах містобудування, тарифної політики, технологічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна, а також забезпечити кошти для здійснення цих повноважень органами місцевого самоврядування. Тому залишається нагальною потребою наповнення місцевих бюджетів потужними джерелами доходів: передавши частину ПДВ, податку на прибуток на місцевий рівень, що стимулюватиме місцеві органи влади сприяти розвитку бізнесу, підприємницької активності та забезпечить реальну фінансову можливість розвивати свої території[8, с.54].

Повноваження органів місцевого самоврядування з регулювання відносин у галузі будівництва регулюються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»[9]. Статтею 31 даного закону не тільки зазначені повноваження органів місцевого самоврядування у галузі будівництва, але вони розділені на власні повноваження та повноваження, які їм делеговані центральними органами виконавчої влади. Розподіл цих норм був зразу з прийняттям закону, і на них реформа децентралізації великого впливу не зробила.

Особливе актуальне для сьогодення під час військового стану в державі, що передбачено у делегованих повноваженнях здійснення контролю за реалізацією інженерно-технічних заходів цивільного захисту на мирний час та на особливий період під час будівництва будинків, споруд, розміщення інших господарських об'єктів, інженерних мереж і транспортних комунікацій[3]. Тобто на законодавчому рівні зазначені дії з контролю органів місцевого самоврядування з підтримання критичної важливої та соціальної інфраструктури у громаді (під час особливого періоду, військового стану). В процесі децентралізації

у даний закон були внесені зміни у 2021 році відносно повноважень безоплатної передачі земельної ділянки комунальної власності у приватну власність для розташування на ній жилого будинку або іншої будівлі. Також були внесені зміни у статтю 33, що органи місцевого самоврядування здійснюють контролю за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів. Ця норма безпосередньо стосується будівництва при затвердженні планів містобудівної документації, врахування розташування комунікацій, будівельних майданчиків та вивозу будівельного сміття в розрізі екологічної безпеки держави.

Прийнятий у 2017 році Закон України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» [10], встановлює повноваження органів державної влади, органів місцевого самоврядування, визначає права та обов'язки осіб, які беруть участь у таких господарських відносинах. Основною метою цього закону є врегулювання відносин між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, власниками інфраструктури об'єкта доступу та замовниками під час здійснення доступу до елементів інфраструктури об'єкта доступу при будівництві об'єктів на території окремої громади. Розділ 6 даного закону вносить зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» про надання повноважень органам місцевого самоврядування, відносно встановлення плати за доступ до об'єкта будівництва та приєднання до комунікацій. Встановлює повноваження відносно контролю за дотриманням законодавства суб'єктами у сфері будівництва та надання послуг з

обслуговування об'єктів інфраструктури. Цією нормою законодавцем врегулюється правовідносини між будівельними організаціями, власниками будівельних споруд та органами місцевого самоврядування. При цьому органам місцевого самоврядування забороняється передавати контроль за мережами будівельної інфраструктури іншим суб'єктам, для збереження вільного доступу (це дуже актуально для збереження економічної конкуренції та під час проведення військових дій на території нашої держави).

Наступний закон який надає повноваження органам місцевого самоврядування з регулювання відносин у галузі містобудівної діяльності є «Про регулювання містобудівної діяльності» [11], де стаття 6 зазначає, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності, архітектурно-будівельного контролю, нагляду і управління у сфері містобудівної діяльності, також здійснюють органи місцевого самоврядування. Даний закон дає можливість органам місцевого самоврядування приймати активну участь в регулюванні галузі будівництва, яке проводиться на її території. Розподіл повноважень у містобудівної діяльності згідно даного закону поділяється на державний, регіональний та місцевий. У липні 2022 року статтю 25 були внесені зміни що, режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, встановлюється містобудівною документацією на місцевому рівні.

Повноваження органів місцевого самоврядування передбачені Законом України «Про архітектурну діяльність» [12], де у статті 13 зазначено що, органи місцевого самоврядування здійснюють свою діяльність у сфері містобудування та архітектури відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». З питань

делегованих повноважень, передбачених підпунктом «б» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчі органи сільських, селищних, міських рад підконтрольні відповідним органам виконавчої влади. Особливе зацікавлення викликає стаття 7 цього закону «Розроблення та затвердження проекту об'єкта архітектури» в якій зазначено, що проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не підлягає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами. З точки зору виконання контрольних функцій органами місцевого самоврядування вона, зменшує об'єм прав, дана норма передбачає, що не буде помилок у проектній документації розробленої відповідно до містобудівних умов, але на практиці трапляються випадки і навпаки. І повноваження надані архітектору проекту, відносно нагляду за виконанням робіт, можуть викликати сумніви у зв'язку з матеріальною зацікавленістю останнього. Кудрявцев О.В. розглядаючи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Зазначив що цей процес обумовлений розвитком, зміною та появою нових суспільних відносин у галузі будівництва й вимагає: внесення змін до чинного законодавства щодо розмежування здійснення контрольно-наглядових повноважень та надання адміністративних послуг і створення Державної архітектурно-будівельної служби, а також адаптації вітчизняного законодавства до стандартів ЄС з урахуванням національних особливостей розвитку суспільних відносин у галузі будівництва з метою покращання правового

регулювання контрольно-наглядової діяльності ДАБІ[13, с.120].

У 2015 році ВРУ приймається Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спів фінансування ремонту доріг державного значення»[14], якій вносить зміни в ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» де надає можливість виділяти кошти місцевих бюджетів на капітальний та поточний ремонт вулиць та доріг державного значення. Тобто норми даного закону, надають можливість органам місцевого самоврядування, самостійно вирішувати у першочерговій потребі ремонту доріг державного значення, які розташовані та території громади.

Але основні зміни до повноважень органів місцевого самоврядування підготували у законопроекті № 5655 [15], який був прийняти у грудня 2022 року. Документ передали на підпис Президенту України, але він і досі не підписаний. Даний законопроект мав дуже багато зауважень. Так у статті «Звернення міських, селищних, сільських голів щодо так званої містобудівної реформи», де зазначено, що Асоціація міст України, як найбільша асоціація органів місцевого самоврядування, чітко висловила свою позицію: не можна допустити ухвалення цього документа у тій редакції, яка існує наразі. І на це є низка вагомих причин одна з основних: - знищуються досягнення реформи децентралізації, вся галузь централізується та звільняється від реального контролю[16]. Негативну думку про внесення змін у містобудівну реформу зазначають у своїх статтях І. Федорів [17], О. Кравченко [18].

Враховуючи військові потреби та важливість спорудження захисної смуги оборони для потреб війська Верховна Рада України 04.09.2024 року прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, щодо удосконалення механізму забезпечення

землями сил оборони», під час дії воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення чи скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості зміна цільового призначення земельних лісових ділянок з віднесенням їх до земель оборони здійснюється без урахування вимог абзацу першого частини четвертої статті 24 цього Закону[19]. Даною нормою законодавець зобов'язує органи місцевого самоврядування, до припинення дії воєнного стану в державі не приймати рішення, які можуть мати негативні наслідків та ставити під загрозу національні інтереси держави.

Враховуючи критичні руйнування енергетичної системи країни та потребу в негайному відновленні останньої для нормального існування як економіки так і товариства Верховна Рада України приймає Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення енергетичної ефективності» яким вносить зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» наступного змісту доповнити частину 1 статті 26 пунктом 59 «затвердження місцевих енергетичних планів та середньострокових цільових програм з їх використання»[20]. Норми прийнятого закону не тільки надають більше повноважень органам місцевого самоврядування у забезпеченні функціонування, підтриманні та плануванні енергетичної системи окремої території, але і зазначають відповідальність останніх у разі їх не спрацювання.

Потрібно погодитися з дослідженням Курчина О.Г. який зазначає, що європейські правові стандарти містобудівної діяльності органів місцевого самоврядування є рамковими, створюючи певну концептуальну стандартизовану модель представницьких та виконавчих локальних інститутів як суб'єктів містобудування, яка унормовується,

об'єктивується та наповнюється конкретними функціями та повноваженнями на внутрішньодержавному рівні через ухвалення спеціальних інституціональних законодавчих актів. При цьому оптимальною в сучасних умовах конституційної децентралізації формою імплементації європейських правових стандартів містобудівної діяльності органів місцевого самоврядування є трансформація основних принципів сталого розвитку міст, втілених в універсальних та регіональних (європейських) джерелах рекомендаційного характеру[21, с.45].

У розробленій Концепції публічного управління у сфері містобудівної діяльності на 2019-2030 роки яка повинна була змінити основні принципи містобудівної діяльності на всіх рівнях державного управління. Основною проблемою реалізації документації з просторового планування територій (містобудування) є її відірваність від системи прогнозування соціально-економічного розвитку відповідних територіальних утворень. З одного боку відсутність фінансового обґрунтування дозволяє не брати до уваги наявність реальних ресурсів і прощтовхувати авантюристичні проекти, а з іншого - відволікати увагу громадськості начебто наявністю розміщення необхідної інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури, але без узгодження по термінах і місцезорозташуванню відповідних об'єктів спрямовувати реальні фінансові потоки на задоволення приватних бізнес інтересів. Управління в «ручному режимі» створює загрозу для відповідального бізнесу у невиконанні органами місцевого самоврядування своїх зобов'язань по належній підготовці територій для реалізації будівельних проектів. Тому створення єдиної планової системи в межах відповідних територій дозволить забезпечувати їх комплексний розвиток[22, с.65].

У 2022 році був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій» [23] були внесені зміни у ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» в ході децентралізації влади були проведена розмежування повноважень органів центральної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, так ч.1 статті 25 була викладена у наступному змісті «Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, встановлюється містобудівною документацією та місцевому рівні».

Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування – це система дій та операцій, які здійснюються органами місцевого самоврядування у встановлених формах за допомогою певних методів та з використанням правових засобів, спрямованих на забезпечення цілеспрямованої діяльності суб'єктів містобудівних правовідносин з організації найбільш сприятливого простору для життя людей.[24, с.91] Положення про органи містобудування та архітектури різних міських рад не є однотипними та відрізняються обсягом покладених завдань[24, с.106]. Такий стан речей вказує на те, що у формуванні виконавчих органів містобудівної діяльності місцевого самоврядування застосовуються різноманітні підходи. Однак базові норми, що прописуються в положеннях про містобудівний орган, – це забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування та архітектури[24,с.109]. Системою органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності, є сукупність організаційно самостійних елементів системи місцевого

самоврядування, утворених у встановленому законом порядку для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування, наділених з цією метою відповідними владними повноваженнями, направлені на регулювання містобудівної діяльності, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідних територіальних громад. Система органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності, включає обласні та районні ради; сільські, селищні та міські ради; виконавчі комітети сільських, селищних, міських, районних у містах рад; органи державного архітектурно-будівельного контролю, створені міськими, селищними та сільськими радами; служби містобудівного кадастру, сільські, селищні міські, голови; постійні депутатські комісії міських, селищних, сільських рад з питань містобудівної діяльності; комісії з питань самочинного будівництва та інші утворені відповідно до законодавства організаційні елементи[24, с.124].

Висновок. Підводячи підсумок даного наукового дослідження можливо зазначити, що в ході реформи децентралізації влади в нашій державі з передання повноважень органам місцевого самоврядування у галузі будівництва в період з 2015 по 2024 роки проходили дуже повільно, зміни вносилися не систематично та не мали вирішального впливу. Прийнятий законопроект у 2022 році відносно містобудівної діяльності викликає дуже багато зауважень, як у практиків так і науковців. Внесені зміни у законодавство відносно повноважень органів місцевого самоврядування з відновлення критично важливої та соціальної інфраструктури у період повномасштабного вторгнення мали направленості на збереження національних інтересів держави та підтримання життєдіяльності у територіальних громадах.

Внесені зміни у законодавство, мали конструктивну складову, яка допомагала органам місцевого самоврядування з врегулювання та нагляду за відносинами у будівельній галузі та територій громади. Фактично більшість завдань, які були прописані у Концепції - виконані.

Враховуючи обставини які проходять на території нашої держави (війна) масштаби зруйнованих будівель та споруд як критичної важливої, соціальної інфраструктури і приватного житла, досягають мільярдів доларів. Тому вже зараз, потребує правового аналізу та додаткового врегулювання існуючих повноважень у містобудівної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з урахуванням останніх прийнятих законів. Також особливо потребує уваги повноваження Саморегульованих організацій у будівельній галузі та їх взаємодія з органами місцевого самоврядування на відновленні пошкодженої та зруйнованої критично важливої та соціальної інфраструктури територіальних громад. Для врегулювання цього питання потребує прийняття Закону України «Про саморегулюванні організації» та детального опрацювання взаємодії останніх на підзаконному рівні.

Зазначені питання потребують врегулювання, тому що після закінчення війни виникне гостра потреба в розвитку будівельної галузі, у зв'язку з потребою якнайшвидшого відновлення регіонів держави. Без залучення зовнішніх інвесторів та міжнародних будівельних компаній наша держава з цим питанням не впорається. І тут, якраз виникає питання, хто найбільше зацікавлений щоб їх територія була як найшвидше відбудована і це зрозуміло, що це органи місцевого самоврядування та громади. Тому потрібно як найшвидше приймати кодифікований акт за який іде мова уже не один рік, враховуючи динамічний розвиток

правовідносин з регулювання, нагляду і контролю за будівельною галуззю. Також потрібно вносити зміни та корегувати Положення органів місцевого самоврядування відносно функцій та завдань в галузі будівництва, враховуючи останні законопроекти, враховуючи стратегію та тактику розвитку територіальних громад.

Література:

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року URL: [kse.ua > uploads > 2024/04 > 01.01.24_Damages_Report.pdf](https://kse.ua/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf) (дата звернення 1.09.2024)
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження КМУ від 1.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r#Text> (дата звернення 02.10.2023 р.)
3. Пігуль Н. Г. Соціальна інфраструктура: поняття та функції. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/58925/7/Pigul_functions1.pdf;jsessionid=FE5EBD312326A4C4AF96A3A00E579B36
4. Кінаш І.П. Фактори впливу на формування соціальної інфраструктури сталого розвитку України / І. П. Кінаш // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2012. № 3. С. 48–51. (С.49)
5. Деякі питання організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я: постанова КМУ від 28.02.2023 р. №174 м.Київ 174-2023-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF#Text>
6. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
7. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення участі місцевого самоврядування у міжтериторіальному та транскордонному співробітництві. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/4221>

8. Демиденко Л., Наконечна Ю. Фіскальна децентралізація: німецький досвід та українські реалії Вісник Київського національного університету ім.Т.Шевченка Економіка. 2(167)/2015 С.49-54 URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/fiskalna-detsentralizatsiya-nimetskiy-dosvid-ta-ukrayinski-realiyi/viewer>

9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення 08.11.2023)

10. Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж: Закон України від 07.02.2017 р. № 1834-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text> (дата звернення 08.11.2023)

11. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 08.11.2023)

12. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 р. № 687-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> (дата звернення 08.11.2023)

13. Кудрявцев О.В. Правове регулювання діяльності державної архітектурно-будівельної інспекції в Україні. LEX PORTUS № 1(3) 2017. С.107-123.

14. Про внесення змін до деяких законів України щодо спів фінансування ремонту доріг державного значення: Закон України від 02.06.2015 р. № 490-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-19#n12> (дата звернення 08.11.2023)

15. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності: проект Закон України 11.06.2021 р. № 5655 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72212 (дата звернення 08.11.2023)

16. Звернення міських, селищних, сільських голів щодо так званої мвстобудівної реформи URL: <https://auc.org.ua/novyna/zvernennya-miskyh-selyshchnyh-silskyh-goliv-shchodo-tak-zvanoyi-mistobudivnoyi-reformy> (дата звернення 08.11.2023)

17. Федорів І. Засекречені документи: що приховує голова партії «Слуга народу» Шуляк і до чого тут НАЗК. URL: <https://www.chesno.org/post/5725/> (дата звернення 08.11.2023)

18. Кравченко О. Європарламент закликав Зеленського не підписувати містобудівну «Реформу» URL: https://lb.ua/economics/2023/06/15/560758_ievroparlament_zaklikav_zelenskogo.html (дата звернення 08.11.2023)

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму забезпечення землями сил оборони: закон України від 04.09.2024 р. № 3948-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3948-20#n26>

20. Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення енергетичної ефективності: закон України від 04.06.2024 р. 3764-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3764-20#n39>

21. Курчин О.Г. Роль міжнародних правових стандартів у містобудівній діяльності органів місцевого самоврядування. Порівняльно-аналітичне право № 2, 2020. С.42-45

22. Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. Збірник аналітичних матеріалів. Київ, 2019 р. 365 с.

23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій: Закон України від 29.07.2022р. № 2486-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2486-20#n83>

24. Околович М.С. Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування: дис. ...канд. Юрид. Наук: 12.00.07. Одеса, 2018.220 с.

References:

1. Zvit pro priami zbytku infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na pochatok 2024 roku URL: [kse.ua > uploads > 2024/04 > 01.01.24_Damages_Report.pdf](https://kse.ua/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf) (дата звернення 1.09.2024)

2. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: rozporiadzhennia KМУ

vid 1.04.2014 r. № 333-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

3. Pihul N. H. Sotsialna infrastruktura: poniattia ta funktsii. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/58925/7/Pigul_functions1.pdf;jsessionid=FE5EBD312326A4C4AF96A3A00E579B36

4. Kinash I.P. Faktory vplyvu na formuvannia sotsialnoi infrastruktury staloho rozvytku Ukrainy / I. P. Kinash // Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. 2012. № 3. S. 48–51. (S.49)

5. Deiaiki pytannia orhanizatsii spromozhnoi merezhi zakladiv okhorony zdorovia: postanova KMU vid 28.02.2023 r. №174 m.Kyiv 174-2023-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF#Text>

6. Pro spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 17.06.2014 r. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

7. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiaikykh zakoniv Ukrainy shchodo vdoskonalennia uchasti mistsevoho samovriaduvannia u mizhterytorialnomu ta transkordonnomu spivrobitnytstvi. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42219>

8. Demydenko L., Nakonechna Yu. Fiskalna detsentralizatsiia: nimetskyi dosvid ta ukraïnski realii Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenko Ekonomika. 2(167)/2015 S.49-54 URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/fiskalna-detsentralizatsiya-nimetskiy-dosvid-ta-ukrayinski-realiyi/viewer>

9. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr#Text> (data zvernennia 08.11.2023)

10. Pro dostup do obektiv budivnytstva, transportu, elektroenerhetyky z metoiu rozvytku elektronnykh komunikatsiinykh merezh: Zakon Ukrainy vid 07.02.2017 r. № 1834-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text> (data zvernennia 08.11.2023)

11. Pro rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 17.02.2011 r. № 3038-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (data zvernennia 08.11.2023)

12. Pro arkhitekturnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 r. № 687-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> (data zvernennia 08.11.2023)

13. Kudriavtsev O.V. Pravove rehuliuвання diialnosti derzhavnoi arkhitekturno-budivelnoi inspektsii v Ukraini. LEX PORTUS № 1(3) 2017. S.107-123.

14. Pro vnesennia zmin do deiaikykh zakoniv Ukrainy shchodo spiv finansuvannia remontu dorih derzhavnoho znachennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2015 r. № 490-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-19#n12> (data zvernennia 08.11.2023)

15. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiaikykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo reformuvannia sfery mistobudivnoi diialnosti: proekt Zakon Ukrainy 11.06.2021 r. № 5655 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72212 (data zvernennia 08.11.2023)

16. Zvernennia miskykh, selyshchnykh, silskykh holiv shchodo tak zvanoï mvstobudivnoi reformy URL: <https://auc.org.ua/novyna/zvernennya-miskyh-selyshchnyh-silskyh-goliv-shchodo-tak-zvanoyi-mistobudivnoyi-reformy> (data zvernennia 08.11.2023)

17. Fedoriv I. Zasekrecheni dokumenty: shcho prykhovuie holova partii «Sluha narodu» Shuliak i do choho tut NAZK. URL: <https://www.chesno.org/post/5725/> (data zvernennia 08.11.2023)

18. Kravchenko O. Yevroparlament zaklykav Zelenskoho ne pidpysuvaty mistobudivnu «Reformu» URL: https://lb.ua/economics/2023/06/15/560758_ievroparlament_zaklykav_zelenskogo.html (data zvernennia 08.11.2023)

19. Pro vnesennia zmin do deiaikykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia mekhanizmu zabezpechennia zemliamy syl oborony: zakon Ukrainy vid 04.09.2024 r. № 3948-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3948-20#n26>

20. Pro vnesennia zmin do deiaikykh zakoniv Ukrainy shchodo vrehuliuвання povnovazhen tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady u sferi zabezpechennia enerhetychnoi efektyvnosti: zakon Ukrainy vid 04.06.2024 r. 3764-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3764-20#n39>

21. Kurchyn O.H. Rol mizhnarodnykh pravovykh standartiv u mistobudivnii diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Porivnialno-analitychne pravo № 2, 2020. S.42-45.

22. Kontsepsiia publicлноho upravlinnia u sferi mistobudivnoi diialnosti. Zbirnyk analitychnykh materialiv. Kyiv, 2019 r. 365 s.

23. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia vymoh tsyvilnoho zakhystu pid chas planuvannia ta zabudovy terytorii: Zakon Ukrainy vid 29.07.2022r. № 2486-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2486-20#n83>

24. Okolovych M.Ie. Administratyvno-pravove rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti orhanamy mistsevoho samovriaduvannia: dys. ...kand. Yuryd. Nauk: 12.00.07. Odesa, 2018. 220 s.

Hrytsenko H. The impact of decentralisation on the rebuilding of critical and social infrastructure - Article.

This study examines the participation of local governments in the post-war reconstruction of the country's destroyed critical and social infrastructure. The administrative reform of decentralisation of public administration and its impact on the construction industry are considered. The author analyses the powers of local self-government bodies in the construction industry in the process of decentralisation reform in our country. The author

notes the need for further amendments to the legislation to eliminate the gaps that have arisen in the distribution of control and supervision functions in the construction industry. The author emphasises the main role of local self-government bodies in the post-war reconstruction of the country's critical and social infrastructure for the normal existence and development of society, taking into account the public and private needs of territorial communities. The study found that the latter is affected not only by the damage and destruction of critical and social infrastructure during hostilities, but also by internally displaced persons and displaced businesses that also need to build additional residential and industrial space.

Keywords: *administrative reform, decentralisation, local governments, construction industry, critical and social infrastructure, social services.*

Авторська довідка:

Гриценко Григорій Миколайович – к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля ел. скринька: gricenko@snu.edu.ua, моб. тел. +3 8 050 588 75 23 <https://orcid.org/0000-0001-6346-525X>

Стаття надійшла до редакції 10 жовтня 2024 року.